

TÜRKOLOJİ (eski ter. *Türkiyat*; Fr. *Turcologie*, Alm. *Turkologie*, İng. *Turkology*), Türklerle ve özellikle Türk dil ve diyalektleriyle uğraşan bilim koluna verilen ad. Bu ad yerine Türklük bilgisi karşılığı önerilmiştir (Reşit Rahmeti Arat).

Bu çalışmamızda bizim en ulusal bilim kolumuza verilen *Türkoloji* adı yerine *Türklük bilimi* karşılığını kullanmak istiyoruz.

Türklük bilimi adını verdiğimiz bilim kolunun geçmişi Avrupa'da XIV. yüzyıla kadar çıkar. Ancak bu terim geniş kapsamıyla "Türklerden söz eden bilim kolu" olarak alınacak olursa, eski Türk boyları üzerine bilgi veren Latin ve Bizans yazarları Türklük biliminin öncüleri sayılabilirler. Bütün Avrupa ulusları Ammianus Marcellinus (IV. yüzyıl), Priskos (ölm. aş. yu. 472), Sidonius Apollinaris (V. yüzyıl), Jordanes (VI. yüzyıl), Prokopios (VI. yüzyıl), Menandros Protektor (VI. yüzyıl), Grégoire de Tours (ölm. 594) gibi yazarlardan eski Türkler üzerine bilgi aldılar. Daha sonra Konstantinos Porphyrogennetos, *De administrando imperio* (yazılı-şı 948-952) adlı eserinde eski Türklerden söz etmiştir. Bunun gibi, Anna Komnena (XI-XII. yüzyıl) da Türkler üzerine bilgi vermiştir. Türklerin Anadolu'ya gelip yerleşmesi sırasında Pian del Carpine, Papa IV. Innocentius'un elçisi olarak Asya'da bir gezi yapmış, 1246'da Karakorum'da "Büyük Han"ı ziyaret etmiştir. Ondan sonra Felemenkli Villem van Ruysbroek (Rubruquis) 1253-1255 yılları arasında Altın Ordu'dan geçerek Karakorum'a bir gezi yapmıştır. 1275'te Venedikli gezgin Marco Polo, "Büyük Han"ın yanında konuk olarak kalmıştır. Bunların gezdikleri ülkeler üzerine eserlerinde verdikleri bilgiler Avrupa'da büyük ilgi görmüştür.

Bu eserlerde dağınık olarak birtakım Türkçe ad ve sözler de geçer. XIV. yüzyılın başında Avrupa'da Türk dili üzerine bir eser de yazılmıştır. Bilim çevrelerinde *Codex Cumanicus* adıyla tanınan bu yazma eserde Kuman Türklerinin dili üzerine toplu bilgi verilmiştir. Bu gün Venedik'te San Marco katedrali kitaplığında saklanan bu yazma, bilim çevrelerinde ara sıra Petrarca kodeksi diye anılır. Çünkü bu yazmayı İtalyan şairi Petrarca, Antonius Finale'den alarak 1362'de Venedik Cumhuriyetine armağan etmişti. Yazmanın başında 1303-1362 tarihi geçer. Bu bakımdan yazmanın 1303-1362 yılları arasında yazıldığı anlaşılıyor. *Codex*